

Zingen:

- Psalm 1: 1 en 2

Lezen:

- Titus 2: 1 t/m 10
-

Vorige sprekers hebben voortreffelijk onder woorden gebracht hoe diverse dwaalleringen voet aan de grond gekregen hebben in de gemeente op Kreta.

Binnen deze dwaalleringen kunnen we grofweg twee tendensen ontdekken, die paradoxaal tegenover elkaar staan. In de eerste plaats het vooropstellen van (werelds) genot. Ook wel 'hedonisme' genoemd. En in de tweede plaats het doorgeslagen wetticisme dat tot uitdrukking komt in het veertiende vers van het eerste hoofdstuk waarin gezegd wordt dat de Kretenzers zich begeven tot Joodse fabelen en geboden van mensen die hen van de waarheid afhouden.

Hoe Titus deze dwaalleringen moet bestrijden wordt uitgebreid behandeld in het tweede hoofdstuk van Paulus' brief aan Titus. We lezen Titus 2: 1 t/m 10.

Het tweede hoofdstuk van Paulus' brief aan Titus begint heftig: *“Doch gij, spreek hetgeen der gezonde leer betaamt.”* In tegenstelling tot de dwaalleraars moet Titus de gezonde leer verkondigen in de gemeente. Blijkbaar is de leer van eminent belang. Het ontbreken van een gezonde leer leidt tot allerlei uitspattingen en excessen in een extreem wetticisme of een ongezonde genotzucht. Er wordt in de Bijbel niet voor niets gehamerd op het belang van kennis van de gezonde leer. In Hosea 4 bijvoorbeeld: *“Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is; dewijl gij de kennis verworpen hebt, heb Ik u ook verworpen.”* (vs. 6)

De woorden van God blijven actueel en zijn niet aan tijd noch aan plaats gebonden. Daarom geldt de oproep aan Titus, om de gezonde leer te bewaren, ook voor ons. Ook wij moeten spreken over de gezonde leer. Ook in onze tijd is de leer wel degelijk van belang. Ondanks dat de nadruk tegenwoordig veel meer ligt op de 'ervaringen', 'bevinding' en 'gevoel' en het woord 'dogma' een buitengewoon negatieve klank heeft. Wat mij, nee: wat God betreft, ten onrechte.

We onderkennen immers allemaal dat het noodzakelijk is om te geloven. Het geloof bestaat uit ten minste twee componenten. Eén: Het door de Heilige Geest gewerkte vaste vertrouwen dat je zonden vergeven zijn uit genade uit verdienste van Christus. Twee: Het stellig weten of de kennis waardoor ik voor waar houd alles wat God in zijn woord heeft geopenbaard. (Zie ook de: Heidelbergse Catechismus, Vraag en antwoord 21). Kennis van de gezonde, ware, juiste leer is noodzakelijk om te geloven en maakt onderdeel uit van het geloof! Vandaar dat we niet zomaar aan de leer van de Bijbel voorbij mogen stappen.

Ter vergelijking. Een misschien misplaatst voorbeeld waarin ik de consequenties van het verschil in de leer tussen een Jood en een gelovig Rooms Katholiek. Eerst de Jood. Zalmen Gradowski maakte tijdens de Tweede Wereldoorlog deel uit van het 'sonderkommando' in Auschwitz. Dit was een commando van Joden dat volksgenoten naar de gaskamers moest leiden en ze daar ook weer (dood) uit moest halen, van haar ontdoen en uiteindelijk cremieren. Deze Zalmen Gradowski heeft een aantal geschriften geschreven vanuit Auswitz. In het in het Nederlandse vertaalde boek "Uit het hart van de hel" staat als, ongekend cynische, laatste zin opgetekend: *“Met hun [familie] verdwijnt onze laatste hoop.”*

Dan de Rooms Katholiek. Floris Bakels beschrijft de volgende gebeurtenis: *“Hij was een gelovig katholiek en had altijd vast vertrouwd op Jezus Christus, maar toen hij naar zijn dood werd gevoerd, kwam de twijfel. (...) dat was het moment waarop de doodsangst kwam. Toen zag hij Jezus Christus naast zich meelopen.”*

Beiden hebben de oorlog niet overleefd. De een, hoewel Rooms Katholiek, mocht in tegenstelling tot de zonder Christus levende Jood weten van die enige troost beiden in leven en sterven. Het maakt dus uit of je Christen bent of Jood, Boeddhist, Hindoeïst, Moslim of Confucianist.

Met andere woorden: de leer is medebepalend voor het zielenheil. Let op, en de haren rijzen mij ten berge dat ik deze waarschuwing moet afgeven: dit wil niet zeggen dat we dit één op één kunnen doorvertalen naar de verschillen tussen allerlei kerken in Nederland. Integendeel. Zowel mensen uit de Gereformeerde Gemeenten als uit de Gereformeerde Kerk als uit de Protestantse Kerk in Nederland als uit de Christelijk Gereformeerde Kerk als uit ... enzovoorts, enzovoorts, enzovoorts; kunnen zalig worden. Maar alleen nadat ze hun zonden hebben gezien en beleden en de Heilige Geest hun gaf een waar geloof in Christus.

Na de aansporing van Paulus aan Titus en aan ons om de gezonde leer te verkondigen maat Paulus direct de sprong van de leer naar het leven. De theologie bestaat uit de ‘credenda’ (theologie rondom het geloof) en de ‘agenda’ (theologie rondom het leven). (Naar: Gisbertus Voetius) Deze zijn ten nauwste met elkaar verbonden. Een gezonde leer betekend een gezond leven.

In het overbrengen van de Bijbelse praktijk spelen de ouderen een belangrijke rol:

1. *“Dat oude mannen nuchter zijn, stemmig [d.i. eerbiedwaardig, respectabel], voorzichtig, gezond in het geloof, in de liefde, in de lijdzaamheid.”* Oude mannen moeten hun eigen kinderen in het bijzonder, en de jongeren in het algemeen, tot een voorbeeld zijn. Jongeren zullen dan – als het goed is – dat goede voorbeeld navolgen. En daarin hebben wij, jongeren, een grote eigen verantwoordelijkheid. Wij moeten het goede voorbeeld van de ouderen wel navolgen. En zeker niet zo zijn als koning Rehabeam die luisterde naar de ‘jongelingen’ die hem een belastingverhoging adviseerden, ten faveure van de ‘ouderen’ die juist aandrongen op een belastingverlaging. Achteraf koos Rehabeam verkeerd en verloor 10 van de 12 stammen.
2. *“De oude vrouwen insgelijks, dat zij in haar dracht zijn [d.w.z. in hun gedrag], gelijk de heiligen betaamt, dat zij geen lasteraarsters zijn, zich tot veel wijst begevende, maar leraressen wijn van het goede.”* Oudere vrouwen dienen iets priesterlijks te hebben. Priesters moesten zowel in hun kleding als in hun hele optreden herkenbaar zijn als mensen die de Heere speciaal waren toegewijd. Ze moesten dus in heel hun gedrag beantwoorden aan de positie waarin de Heere hen had gesteld. Zo dient het nu ook met de oudere vrouwen te zijn. Laat het aan hen te zien en te merken zijn dat ze een Heer in de hemel hebben. Dat ze leraressen van het goede zullen zijn.

Maar dat ouderen zo moeten leven, betekent niet dat de jongeren niet moeten leven tot Gods eer. Want ook de jonge vrouwen moeten voorzichtig zijn, haar mannen lief te hebben, haar kinderen lief te hebben. Matig zijn. Kuis zijn. Het huis bewaren. Haar eigen mannen onderdanig zijn. Vrouwen hebben dus in de eerste plaats een taak in het gezin en daarna pas ergens anders. En ook de jonge mannen dienen matig te zijn en te leven naar de ‘vreze des Heeren’. (Salomo in Spreuken 1 en volgende.)

Ja, het geldt ons allen. Jong. Oud. Vrouw. Man. We dienen te leven tot Gods eer. Dat is het doel waarvoor we geschapen zijn. Dat we doelmissers zijn betekend niet, betekend nooit en mag nimmer betekenen dat we maar raak kunnen leven! Nee. Ook vòòr onze bekering moeten we trachten de zonde te voorkomen. Niet als middel om de zaligheid te verdienen. Dat nooit. Maar het is vloeken, zegt Augustinus, met de armen over elkaar te gaan zitten en niets te doen. Hij zegt: doe wat ge kunt, wellicht zal de Heere doen wat ge niet kunt. Doe wat je kunt want misschien als de Heere doen wat je niet kunt.

Ons verstand moet worden geïllumineerd door Gods Geest. We moeten onthecht raken van deze wereld en met Christus zijn. We moeten Christus navolgen en alle ijdelheden van de wereld verwerpen. Gehoor geven aan wat Thomas à Kempis eens in zijn wereldberoemde boek: 'imitatione Christi' ('De Navolging van Christus') schrijft:

“Ijdelheid [nutteloosheid] der ijdelheden en alles is ijdelheid! Behalve God liefhebben en Hem alleen te dienen. Dit is de opperste wijsheid: de wereld verachten en daardoor streven naar het rijk der hemelen. Ijdelheid is het dus, vergankelijke rijkdom te zoeken en daarop zijn hoop te stellen. Ijdelheid is het ook, naar onderscheidingen te streven en zich tot een hoge plaats op te werken. Ijdelheid is het, de begeerten van het vlees te volgen en te verlangen naar de dingen waarvoor ge later zwaar gestraft gaat worden. Ijdelheid is het, uw ogen alleen maar op dit tegenwoordige leven te richten en niet vooruit te zien naar de dingen die komen. Ijdelheid is het, lief te hebben wat schielijk [snel] voorbijgaat en u niet daarheen te haasten, waar eeuwige vreugde bestendig blijft.”

Daarom: het kruis op ons nemen en Christus navolgen uit liefde omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Want het is alleen het werk van Christus dat we zalig kunnen worden en zo God de eer toebrengen. Sinds de zondeval zijn we geneigd tot alle kwaad en niet in staat tot enig goed werk. Ja van ons werd gezegd: 'stof zijt gij, en tot stof zult gij wederkeren!' ('Terra est et in terram ibis') Van de duivel werd gezegd: 'Op uw buik zult gij gaan en stof zult gij eten' ('Terra manducabis') Nu zegt Augustinus: Wij worden dus door de duivel gegeten. Raken helemaal in de macht van de duivel en worden zelfs zelf een duivel!

Een groot verschil blijft echter, geloofd zijn God met diepst ontzag; prijst den Heer met blijde galmen, staan: de duivel gaat in ieder geval verloren. Voor de mens daarentegen is er hoop. Christus heeft voor de zonden van de mensen betaald en roept ons op: "Wend u naar mij toe en wordt behouden alle gij einden der aarde." En om het dan, vanavond, met de lekenprediker onder wiens gehoor de 'prins der predikers' Charles Haddon Spurgeon tot bekering kwam te zeggen: "Jij daar, jongeman, wat zie jij er ongelukkig en verdrietig uit! En je zult altijd ongelukkig blijven in je leven en bij je dood, als je niet gehoorzaam doet wat de Heere in onze tekst zegt. Maar als je nu, op ditzelfde ogenblik gehoorzaamt, dan zul je behouden worden! Jongen, zie op Jezus Christus! Zie! Zie! Zie! Je hebt niet anders te doen dan te zien en te leven!"

En als we op Christus zien. Op Hem het oog slaan, dan wenden we daarmee direct ons oog van de ijdelheden af. Dan gaan we haten wat God haat en liefhebben wat God liefheeft. Leer en leven, credenda en agenda, dogmatiek en ethiek worden met elkaar verenigd. We worden een lichtend licht en een zoutend zout. Een stad op een berg die niet verborgen kan blijven. Dat betekend niet dat er nooit aanvechtingen of twijfels komen. Integendeel. Vaak zul je alleen staan. Vaak zul je aangevallen worden. Vaak zul je bespot worden. Maar dan kun je het met een Daniël uit de leeuwenkuil zeggen: "Mijn God heeft zijn Engel gezonden, en Hij heeft

den muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigt hebben, omdat voor Hem onschuld in mij gevonden is (...)”

Dan mag wat Gisbertus Voetius schreef ons tot troost en bemoediging zijn: “*Nam deserendo, non deserit*”. In het verlaten verlaat God je niet. Dan kun en ga je het met Van Lodensteyn meedichten:

*“Met U leef ik. Met U zweef ik.
Jesu, door het goed’ en kwaad:
Met U sterf ik. Met U erf ik:
Dat bij U te wachten staat.
O. Zalig eenzaam. Met God gemeenzaam.
Daar mijn Jezus met mij gaat.”*

Vragen bij de inleiding

1. Ga in op de volgende uitspraak van D.V. Coornhert: *“Christus is iets anders dan de Heilige Schrift en omgekeerd is de Heilige Schrift iets anders dan Christus. Daarom kunnen de goddelozen de Heilige Schrift kennen, zonder dat zij Christus kennen. Omgekeerd kunnen de godzaligen Christus kennen, zonder dat zij de Heilige Schrift kennen.”*
2. Geef een drietal Bijbelse voorbeelden (of teksten) waaruit het belang van kennis van de gezonde leer blijkt.
3. Verklaar aan de hand van het volgende citaat dat kennis van de leer ook een (groot) gevaar kan zijn: *“Andere dingen hebben haar duizenden verslagen, maar de letter die doodt, heeft (...) zijn tienduizenden te neder geveld.”* (Jodocus van Lodensteyn in een van zijn preken.)
4. Volgens Voetius bestaat de theologie uit een deel dat zich bezighoudt met de ‘credenda’ (d.i. met het geloof) en de ‘agenda’ (d.i. met de leefregels). Beiden zijn nauw met elkaar verbonden: een gelovige moet ook naar dat geloof leven.
 - a. Noem een aantal positieve gevolgen wanneer leer en leven met elkaar overeenstemmen.
 - b. Geef ook een aantal negatieve gevolgen wanneer dat niet het geval is.
5. Is het stuk in Titus niet verouderd: De vrouw onderdanig aan de man ...?
6. Ouders hebben volgens het stuk in Titus een belangrijke functie. Toon op basis van Titus 2: 2 t/m 7 de juistheid van het volgende fragment aan: *“Een goed gezin is het halve werk. Het cliché is overbekend, maar niet minder waar: het gezin is de hoeksteen van de samenleving. Gaat die hoeksteen kapot, dan gaat er meer mis. De Bijbel is daar helder over en de praktijk bewijst het.”* (Uit het SGP – verkiezingsprogramma: ‘Naar eer en geweten’.)